

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden bij brief van 25 juni 1973)

Nr. 5

Het verheugt mij, dat de leden behorende tot de fracties van de A.R.P., de C.H.U. en de K.V.P., de leden behorende tot de P.v.d.A.-fractie en de leden van de DS'70-fractie hun instemming betuigen met het onderhavige ontwerp van wet.

Ik onderschrijf de mening van de leden van de DS'70-fractie dat uit een oogpunt van efficiency een zekere samenloop van een eventuele vervroegde bijzondere verhoging met een normale halfjaarlijkse aanpassing aanbevelenswaardig is.

De vraag van de leden behorende tot de V.V.D.-fractie of de argumenten op grond waarvan indertijd tot de wettelijke termijn van drie jaar is besloten thans zijn vervallen moet ontkenkend beantwoord worden. Dit moge blijken uit de omstandigheid dat ook na de verwezenlijking van de voorgestelde wijziging de termijn van drie jaar centraal blijft staan. Gezien evenwel de recente ontwikkelingen op het terrein van de loonvorming acht ik het wenselijk, de mogelijkheid te creëren tot een versnelde aanpassing en derhalve tot vervroegde adviesaanvraag wanneer bijzondere omstandigheden een zodanige aanpassing uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid wenselijk doen zijn. Doen deze omstandigheden zich niet voor dan blijft de huidige periode van drie jaar uiteraard gelden.

Het voorstel van deze leden om in plaats van de thans ingediende mogelijkheid een en ander via wijziging bij wet van het jaartal in artikel 14, zevende lid, van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag te doen plaatsvinden acht ik weinig gelukkig. Aanvaarding van deze procedure zou nl. betekenen dat een extra vertragende factor zou worden geïntroduceerd. Immers zouden eerst de Kamer en daarna nog eens de Sociaal-Economische Raad moeten treden in een beoordeling van de door de Minister van Sociale Zaken aangeduide omstandigheden. Een en ander verenigt zich naar mijn mening minder goed met het doel dat met het onderhavige wetsontwerp wordt beoogd, te weten het creëren van een uit sociaal oogpunt gewenste mogelijkheid tot versnelde aanpassing van het minimumloon.

Ten aanzien van de vraag wat de zin is om ook andere elementen dan een plotselinge mutatie in de loonstructuur als grond van een vervroegde adviesaanvraag te beschouwen merk ik het volgende op. Hoewel het waarschijnlijk is, dat veelal een mutatie in c.a.o.'s ten gunste van de laagstbetaalden de aanleiding zal zijn om tot een vervroegde adviesaanvraag over te gaan, wil ik niet bij voorbaat de mogelijkheid uitsluiten dat ook andere factoren liggend op het terrein van de loonvorming tot een vervroegde adviesaanvraag aanleiding geven. De voorgestelde bepaling is algemeen geformuleerd en brengt ook op dit punt geen wijziging in de reeds in de wet verankerde systematiek. Ik zou in navolging van het advies van de S.E.R. dus ook andere relevante elementen niet willen buiten sluiten. In de eerste plaats kan daarbij worden gedacht aan een eventueel optredende aanzienlijke wijziging in de verhouding tussen de verdiende lonen en de regelingslonen. Of tevens een gewenste ontwikkeling mede grond voor een adviesaanvraag zal kunnen zijn, is in zijn algemeenheid evenmin uit te sluiten, hoewel ik evenzeer waarde hecht aan het bereiken van een nivellering langs de weg van matiging van hogere inkomens. Of hetzelfde ten aanzien van een toekomstige ontwikkeling is te stellen valt

gezien het meestal onzekere karakter van een toekomstige ontwikkeling naar mijn mening thans onmogelijk te zeggen.

Deze leden vragen zich tevens af, of er niet in ieder geval een minimumperiode dient te zijn na elke op een adviesaanvraag gevolgde structurele verhoging, in welke periode rust heerst op het gebied van de loonopbouw. Naar mijn mening is het stellig aan te bevelen dat niet meer dan nodig wijziging in het niveau van het minimumloon wordt gebracht en derhalve dat na wijziging van dat niveau niet te spoedig weer een nieuwe adviesaanvraag tot de S.E.R. dient te worden gericht. Enige waarborg om zulks te verzekeren is gezocht in opname van het element dat het de Minister van Sociale Zaken is die over de opportuniteit van de adviesaanvraag moet beslissen. Een tweede waarborg is voorts hierin gelegen, dat tussen uitzending van een adviesaanvraag en de uiteindelijke beslissing door het Kabinet – na ontvangst van het desbetreffende S.E.R.-advies – over al dan niet wijziging van het niveau en – in het bevestigend geval – vaststelling van het nieuwe niveau bij algemene maatregel van bestuur, altijd enige tijd gelegen zal zijn.

Deze leden betwijfelen – onder verwijzing naar de 3 pct. verhoging van januari 1973 – of bij een termijn van drie jaar het schokeffect belangrijk ongunstiger werking zou hebben dan bij een kortere periode. Ik acht in de eerste plaats een verwijzing naar de recente 3 pct. niet relevant. In de memorie van toelichting is terzake sprake van een mogelijke schokwerking. Dat de mogelijkheid tot tussentijdse aanpassing het eventuele schokeffect verbonden aan de toepassing van de termijn van drie jaar kan mitigeren kan naar mijn mening echter in zijn algemeenheid niet worden ontkend.

Ten aanzien van de vraag van deze leden in welke bedrijfstakken voornamelijk minimumlonen worden betaald kan ik het volgende mededelen.

Uit het door het C.B.S. ingestelde onderzoek naar het aantal minimumloontrekkers per 30 november 1971 blijkt, dat het aantal minimumloontrekkers in de schoenijverheid en de kleding- en textielwarenfabrieken, in de kleinhandel en in de dienstverlenende sector relatief hoog moet worden genoemd. Gerelateerd aan het in elk van deze bedrijfssectoren werkzaam aantal personen van 23 jaar en ouder bedroeg het aantal minimumloontrekkers in deze sectoren per die datum respectievelijk 15,0, 10,1 en 6,6 pct. Het is niet aan mij een antwoord te geven op de vraag van deze leden, of het al dan niet billijk is dat met name in de detailhandel de verhoging van het minimumloon wordt doorberekend in de prijzen.

De vraag van deze leden of de berekeningen van de S.E.R. betreffende de kosten verbonden aan een verhoging van het minimumloon met 1 pct. op het terrein van de overheidsfinanciën en de sociale verzekering, zoals vermeld op pag. 6 van het S.E.R.-advies inzake het minimumloon d.d. 20 oktober 1972 worden onderschreven, beantwoord ik bevestigend.

Ten aanzien van de vraag of degenen die uitsluitend A.O.W. genieten buiten de heffing van de loonbelasting dienen te blijven wil ik mij thans van een standpunt onthouden. Een en ander vormt onderdeel van een in gang zijnde studie terzake. Het kabinet zal zich dienaangaande nader beraden. Naar mijn mening biedt de door deze leden voorgestelde procedure van wijziging bij wet van het jaartal genoemd in artikel 14, zevende lid, de Staten-Generaal niet de door deze leden beoogde mogelijkheid om bij gelegenheid van de behandeling van deze wetswijziging de noodzakelijke dekking van de budgettaire meerkosten in de beschouwing te betrekken. Dit zou immers inhouden, dat op dat moment reeds de omvang van de bijzondere verhoging bekend zou zijn, terwijl de genoemde wetswijziging niet meer beoogt dan het mogelijk te maken de S.E.R. advies te vragen over de wenselijkheid van een bijzondere verhoging.

Voor de gevraagde gegevens over de hoogte en herzieningswijze van het minimumloon in het buitenland zij verwezen naar bijlage V van het S.E.R.-advies inzake het minimumloon d.d. 20 oktober 1972, waarin die gegevens terzake zijn opgenomen waarover het Ministerie van Sociale Zaken momenteel beschikt.

De leden behorende tot de fracties van de A.R.P., C.H.U. en K.V.P. hebben de vraag gesteld waarom in de memorie van toelichting uitdrukkelijk is vermeld dat de S.E.R. zich bij zijn oordeelsvorming over de wenselijkheid van een structurele verhoging niet dient te beperken tot de bijzondere omstandigheden welke tot de vervroegde adviesaanvraag hebben geleid, doch alle relevante aspecten in de beschouwing moet betrekken. Ik heb beoogd met deze zinsnede duidelijk te stellen dat naar mijn oordeel de Minister van Sociale Zaken de genoemde adviesinstantie de nodige vrijheid dient te laten bij haar onderzoek en adviesvoorbereiding. Naar mijn mening zou, wanneer de Raad in zijn meningsvorming terzake slechts de aanleidinggevendende factoren zou mogen betrekken, het advies aan waarde inboeten. Daarbij is uitgegaan van de gedachte dat het aan de adviserende instantie is te beslissen, welke aspecten zij terzake al dan niet relevant vindt. Het komt mij overigens voor, dat ook de in dit verband door deze leden genoemde concurrentiepositie en de werkgelegenheid als relevante aspecten moeten worden beschouwd, waaraan evenwel onmiddellijk zij toegevoegd, dat de invloed van een wijziging van het minimumloon op een en ander moeilijk kwantificeerbaar zal zijn.

De vraag van deze leden of het niet zinvol zou zijn de huidige termijn van drie jaar te bekorten tot een à twee jaar meen ik op dit moment ontkennend te moeten beantwoorden. De mate waarin in de naaste toekomst van de nu voorgestelde mogelijkheid tot vervroeging van de adviesaanvraag gebruik zal worden gemaakt, is afhankelijk van de ontwikkeling op het terrein van de loonvorming. Deze ontwikkeling zou ik willen afwachten alvorens een definitief oordeel hierover te vormen.

De veronderstelling van de leden van de P.v.d.A.-fractie is juist, dat het wetsontwerp de mogelijkheid biedt binnen een periode van drie jaar na een vervroegde adviesaanvraag en een eventueel daaruit voortvloeiende bijzondere verhoging opnieuw van de thans voorgestelde mogelijkheid gebruik te maken indien zich binnen die termijn naar het oordeel van de Minister wederom bijzondere omstandigheden voordoen.

Met de leden van de fracties van A.R.P., C.H.U. en K.V.P. zou ik het niet toejuichen wanneer van de thans voorgestelde mogelijkheid meer dan éénmaal per jaar gebruik zou moeten worden gemaakt. Terecht geven deze leden aan dat het hier een theoretische mogelijkheid betreft, waarvan ik mij niet kan voorstellen dat deze zich anders dan bij hoge uitzondering in de praktijk zal voordoen.

Bij deze leden is tevens de vraag gerezen of het niet gewenst moet worden geacht, het mechanisme zodanig te wijzigen, dat de vakantiebijslag die thans 6 pct. bedraagt kan worden aangepast aan de ontwikkeling in het vrije-bedrijfsleven en bij de overheid. In dit verband wil ik opmerken dat het naar mijn mening niet de bedoeling van deze leden zal zijn de minimumvakantiebijslag op te trekken tot het gemiddelde niveau van de vakantiebijslag in het bedrijfsleven en bij de overheid. De in de onderhavige wet geregelde vakantiebijslag heeft immers een minimum-karakter. Voorts zij erop gewezen dat ten aanzien van het niveau van het minimumloon en de minimumvakantiebijslag te zamen beschouwd van een achterstand uit hoofde van de ontwikkeling in de c.a.o.'s geen sprake kan zijn. Het minimumloon wordt immers periodiek aangepast aan de ontwikkeling van de regelingslonen, waarop ook een verhoging in c.a.o.'s van de vakantiebijslag invloed heeft.

Voor wat de wettelijke verplichtingen terzake in de andere landen van de vergrote E.E.G. betreft waarnaar deze leden informeren zij in eerste instantie verwezen naar bijlage V van het door de S.E.R. uitgebrachte advies inzake het minimumloon d.d. 20 oktober 1972. Op dit moment is mij niets bekend van het bestaan van zodanige wettelijke regelingen in de drie landen welke onlangs tot de E.E.G. zijn toegetreden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie dringen erop aan dat, nadat het wetsontwerp tot wet is verheven, het nodige wordt gedaan om een tussentijdse bijzondere verhoging tot stand te brengen. Ik overweeg, zo spoedig mogelijk nadat dit wetsontwerp tot wet is verheven, van de thans voorgestelde mogelijkheid tot het indienen van een vervroegde adviesaanvraag

gebruik te maken. Ten aanzien van invoering van een minimumjeugdloonregeling en verlaging van de leeftijd waarop het recht op het volwassen minimumloon ingaat, waarop deze leden eveneens aandringen zal op zeer korte termijn door het kabinet een standpunt worden bepaald.

De vraag van de leden van de DS'70-fractie of een verantwoord tussentijdse bijsturing mogelijk is ook wanneer deze gebaseerd is op loonovereenkomsten welke uiteenlopend van aard zijn meen ik in beginsel positief te mogen beantwoorden. De S.E.R. zal zich te zijner tijd over dit en soortgelijke vraagstukken moeten buigen.

De vraag van de leden van de C.P.N.-fractie of de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag zodanige wijziging behoeft, dat een uitkering krachtens de ziektewet – uiteraard zolang de dienstbetrekking voortduurt – als loon in de zin van deze wet wordt aangemerkt, is momenteel in studie bij de S.E.R. Zodra mij hieromtrent advies heeft bereikt zal ik terzake een standpunt bepalen.

De leden behorende tot de fractie van het G.P.V. hebben gevraagd om enige inlichtingen van kwantitatieve aard. Voor zover mogelijk worden deze inlichtingen in het onderstaande verstrekt.

Uit een onderzoek ingesteld door het C.B.S. naar de situatie op 30 november 1971 blijkt, dat op die datum 1,1 pct. van de mannelijke afhankelijke beroepsbevolking van 23 jaar en ouder een loon verdiende gelijk aan of minder dan het wettelijk minimumloon. Voor de vrouwelijke werknemers bedroeg dit percentage 13. Dat op deze percentages seizoencorrecties moeten worden aangebracht staat vast; welke deze correcties zouden moeten zijn is momenteel evenwel niet bekend. Op de vraag hoeveel jongeren beneden de 25 jaar thans het minimumloon ontvangen kan op dit moment geen antwoord worden gegeven, daar in het eerderevermelde onderzoek van het C.B.S. geen splitsing naar leeftijd is aangebracht.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden met welk bedrag het minimumloon de f 985,40 per maand te boven zal gaan kort nadat het onderhavige wetsontwerp tot wet zal zijn verheven wijs ik in de eerste plaats op de omstandigheid, dat per 1 januari 1974 de normale halfjaarlijkse aanpassing aan de ontwikkeling van de regelingslonen in de periode 30 april 1973 tot 31 oktober 1973 zal plaatsvinden. Hoeveel procent deze aanpassing zal bedragen valt momenteel niet te voorzien. Verder overweeg ik, zoals reeds eerder in deze memorie vermeld, zo spoedig mogelijk nadat dit wetsontwerp tot wet is verheven, van de hierin voorziene mogelijkheid gebruik te maken. Of een structurele verhoging van het minimumloon zal plaatsvinden en, zo ja, hoe groot deze structurele verhoging zal zijn is mede afhankelijk van het door de S.E.R. terzake uit te brengen advies.

Ten aanzien van de invloed van een verhoging van het minimumloon op de werkloosheid waarnaar deze leden informeren zou ik willen opmerken, dat hoewel in het algemeen uiteraard een relatie bestaat tussen het loonniveau en de stand van de werkgelegenheid en dus ook in beginsel tussen het minimumloon en de werkgelegenheid, een splitsing van die invloed naar leeftijdsgroepen, welke aantoonbaar zou moeten worden gemaakt, niet goed mogelijk is. Wat betreft het verschijnsel dat grote ondernemingen hun arbeidsintensieve afdelingen verleggen naar gebieden waar de arbeid goedkoper is merk ik op dat mij geen gegevens ter beschikking staan ten aanzien van een eventueel bestaande samenhang tussen deze ontwikkeling en die van het wettelijk minimumloon.

De Minister van Sociale Zaken,

J. BOERSMA.